

– A beszélgetés során a nagy látószögben tájékozódó kérdésektől a finomabb zoomolás irányába haladnék, mert azt gondolom, hogy a költészeted is a folyamatos pontosítás útját járja be. Nagy látószögű érdeklődésem arra a tényre irányul, hogy amikor Varga Mátyás verseiről beszélünk, akkor egy bencés szerzetes verseiről beszélünk. A köteteid kapcsán megjelenő kritikák is megkerülhetetlennek tekintik ezt az összefüggést, annak ellenére, hogy a parsifal, parsifal fülszövegének rövid önportréja nem tesz említést erről. A szerzetes szóval meg a költőben, vagy a költő nyer formát a szerzetesben?

AHOL A TÖRTÉNET 5

MÁR ELVESZIK

Beszélgetés Varga Mátyással.

Kérdező: Komálovics Zoltán

– Én erre nagyon egyszerűen azt mondom, hogy mindenki olyan verset ír, amilyet tud. Hogyha megnézed korábban a *Hallásgyakorlatokat*, a fülszövegben ott volt a bencés szerzetes. Egyáltalán nem szégyellem, hogy bencés szerzetes vagyok, sőt kifejezetten büszke vagyok rá. De annyira azt éreztem, hogy állandóan gellert ad az értelmezésnek, hiszen a vers szempontjából mindegy, hogy ki micsoda, azt hiszem. Mert lényegében egy művészet van, ez az autonóm művészet, amit most kár lenne egészen Hegeltől levezetni. Mégis azt gondolom, hogy amit ma művészetnek nevezünk, az egyfajta folyamatnak része. Ezzel nem azt mondom, hogy egy kisebb csoportnak ne lehetne érvényes művészete, csak az nem feltétlenül része ennek a folyamatnak. Elképesztő albumot kaptam kölcsön valakitől a közelmúltban: szovjet börtönök rabjainak tetoválásai találhatók benne. Olyan világot nyit meg, amire én nem merem azt mondani, hogy az nem érvényes dolog. Természetesen aszerint a az esztétikai elgondolás szerint, amit most művészetnek nevezünk, annak nem része. Viszont, ha jól gondolom, az autonóm művészet rengeteg impulzust kap a *heteronóm* művészetektől. Ezek a börtönrajzok vagy tetoválások újra és újra impulzust adnak annak a fajta művészetnek, amit autonómnak nevezünk. Vagy a nagymamáink hímzett konyhai falvédője, az sem tartozik az autonóm művészet körébe, ugyanakkor érezzük, hogy ez egy heteronóm világon belül abszolút helyén van...

A magam részéről az autonóm művészetben belül szerettem volna valamit létrehozni, s közben ezeket a heteronóm világokat is beengedni vagy behozni. Talán a legnyilvánvalóbb példa erre a *Hallásgyakorlatok* című kötet, ami lényegében nem szól másról, mint hogy valaki ül egy buszon, vagy a városi élet különböző helyszínein, vélhetően Budapesten, de mindenesetre egy nagyvárosban, és azokat a töredékeket vagy mondatfoszlányokat gyűjti össze, amelyek egyszerre tűnnek mérhetetlenül triviálisnak, bizonyos esetekben

pedig egy élet – vagy ha nagy fogalmakkal akarunk élni, akkor a klasszikus görög vagy antik értelemben sors – sűrítvényeiként jelennek meg. Ezeket próbáltam egymás mellé rakni, és azóta is roppant módon élvezem minden utazáson, amikor ezek a töredékeket hallom, mert persze érkeznek továbbra is, és lehetne írni még sok-sok kötetet belőlük. De a dolog érvényessége addig tartott, amíg ezt kitaláltam, és innentől kezdve bárki írhatja tovább a maga hallásgyakorlatait. Nagyon szép volt, amikor a kötet megjelent, és egy csomó ember e-mailben meg sms-ben elkezdte küldözgetni, hogy ezt hallottam, meg azt hallottam. És jöttek a hírek, amik arról szóltak, hogy a könyv, a módszer beindított egyfajta érzékenységet.

Hogy visszatérjek a kérdésedhez, természetesen az én világlátásom benne van abban, amit csinálok, de én ezt *tágabb körnek* szeretném elmondani, és a magam számára így tartom érvényesnek. Tehát nem heteronóm művészetet szeretnék létrehozni, hanem valamifajta autonóm művészetet. És az autonóm művészetnek éppen az a legfontosabb tulajdonsága, hogy nagyon sokan értik. A legtöbb ember értheti, ha érteni kívánja.

– *Köteteidben nagyon hangsúlyos a beszélő hangot tárgyiasító alakzat (persona) jelenléte, költészeted mégis irgalmatlanul személyes. Az objektívált lírai hang mögött mennyire van jelen a szerzői személyesség?*

– Nagyon jó kérdés. Hát a szerző vagy ott van vagy nincs. Ettől a kérdés még tényleg nagyon jó. Nemrég megnéztük e gyerekekkel a Tarkovszkij *Áldozathozatalát*, és ehhez tartozik egy portréfilm, ahol ő beszél mindenféléről. Azt is mondja, hogy a művésznek az a dolga, hogy a világot, tehát az embereket, és azokat a dolgokat, amik a fejükben járnak valami módon összefogja. Nekem ez az E/1 személy, a bizonyos E/1 ez.

Amit kérdeztél, szerintem két nagyon fontos dologra utal. A tárgyiaság őrült fontos számomra, még hozzá különböző szinteken fontos. Először is mert számomra a pontosság megkerülhetetlen eleme a költészetnek. Vannak rettentő pontos költők, ilyen pl. Arany János, de vannak mások is: pl. Tandori Dezső ugyanilyen pontos költő... Mit értek ezen? Az én számomra a világ anyagszerűsége borzasztó fontos dolog. Nem tudom elképzelni, hogy van emberi szellem, van lélek anyag nélkül. Tehát az emberi létezésünk erősen testhez kötött létezés. Számomra az a költészet, ahol érzem a szagokat, ahol tudom, hogy kb. hány fok van azon a helyen, ahol vagyunk; ahol annyira pontosan vannak dolgok megfogalmazva – nem túlbeszélve! –, hogy valami apró részletből azonnal átjön, hogy az, amit mond, valóság. Hogy nem csak egy így-úgy, felületesen elképzelt ügy, amit bárki tud, hanem az, aki beszél imaginációból átlépett a valóságba. Ilyen szempontból Arany János zseniális. Mindez persze erősen a nyelvhez kötött. Azt gondolom, hogy néha a pontosság a fordításon már nem megy át. Lehet, hogy Arany János lefordítva bármilyen

nyelvre már nem ugyanaz. Valószínűleg őt olyan ember tudná lefordítani, aki fordítóként *ugyanolyan* zseniális, mint Arany. De ugyanezt elmondhatjuk József Attiláról, Weöresről, Pilinszkyről, Nemes Nagyról vagy Tandoriról is. Nekem néha bizonyos mondatok, szintagmák jelentik a pontosságot. Állandóan tanulom az élettől ezt a fajta pontosságot. Az élet pontos. Az emberek beszéde – a mindennapi beszéd! – néha elképesztően pontos. Erre egyébként a hadseregben jöttem rá, de az egy másik történet.

7

– *Meg egy más nyelvi realitás is.*

– Igen, egy másik nyelv. Hogy ez egy örült pontos dolog, éppen ezért jegyzetelő ember vagyok, tehát folyamatosan jegyzetelek mondatokat, szavakat, szintagmákat. Régebben kicsit bonyolult volt, mert nem lehetett gyanútlanul jegyzetelni. Tessék elképzelni, hogy valaki a buszon elővesz egy noteszt, egy tollat, és elkezd leírni, amit hallott... Azonnal felhívta magára a figyelmet, kínos volt. De mióta van mobiltelefon, azóta elképesztően egyszerű dologgá vált, mert a mobiltelefont bármikor elő lehet venni, bármikor és gyanútlanul lehet ide jegyzetelni... A mobiltelefonomban jegyzeterdők vannak, amiket azért készítettem, mert tanulok.

Az így készült anyagból közben nagyon keveset használok föl *egy az egyben*. Ez nagyon fura dolog, mert elindítanak bennem valamit, ami *után* – vagy ami *alapján* – megteremttem a magam pontosságát. De szükségem van erre a kiindulópontra. Ami a saját pontosságom, abból lesz inkább a vers.

Elárulom, hogy a *Hallásgyakorlatok* sem úgy született, hogy ült a költő a villamoson és nyomta be a mobiltelefonba, amit hallott. De ennél azért nem szeretnék többet mondani, mert hátha csalódást okoznék. A költészet nem az, hogy ezt így csináljuk, hanem egy egészen más történet. Ha bárki úgy érzi, hogy ezt egész biztosan a villamoson hallotta a szerző, azt gondolom, hogy teljesen rendben van, ez volt a cél. A többi meg technika kérdése, és az egy másik dolog.

Nem szeretném ennyivel megúszni a személyességet. Takács Zsuzsa írta egyszer – a *parsifal* könyv kapcsán e-maileztünk – , hogy minden jó vers ön-feladás. Én is így érzem. És ez számomra azt jelenti, hogy a bőrömet vásárra kell vinni. Nem lehet anélkül megúszni, valamit ki kell tenni. Lehet, hogy valami olyasmit tesz ki, ami nem a te történeted. Ez a *parsifal* könyv nem abban az értelemben az én történetem, hogy autobiográfiai elemek vannak benne (azok is nyilvánvalóan), de szétszálazni teljesen értelmetlen. Hogyan viszi el az ember önmagát egy olyan pontra, ahol már nem kérdés az, hogy kicsoda. Éppen ezért az írás nagyon sajátos koncentrációt kíván. Közben el lehet mesélni, hogy ez a könyv az úgy született, hogy én hosszasan dolgoztam egy

anyagon, amit aztán nem ítélték elég jónak, és le is töröltem a számítógépről. Egyszer csak elindult ez a kötet, elindult egy hang, megszületett egy probléma – és megszületett egy nyelv. Én könyvben gondolkozom. Kicsit betegesen úgy vagyok, mint a prózaírók, tehát könyvet képelek el, pillanatnyilag igen kevésbé érdekel, hogy olyan kötetet csináljak, hogy a korábban írt verseket összerakom szépen egyetlen könyvvé, ahol nyilván a sorrend meg a ciklus fontos stb. Egy ideje állandóan a témát keresem és a nyelvet hozzá. Ha megvan a téma és megvan a nyelv, onnantól kezdve már minden mindegy. Parsifal elkezdett működtetni valamit, én meg elkezdtem mesélni, aztán rájöttem, hogy annyira személyes a dolog, hogy nem is kéne elmondani, de ha már belefogtam, folytattam, mert egy ponton túl engem is roppant módon érdekelt, mindez hova vezet.

A nyári fesztivál után el szoktam menni egy hétre pihenni, elvittem magammal egy szinte kész könyv szövegeit, és akkor történt az a bizonyos letörülés. Visszaérkeztem a pihenésről, és el is kezdődött az iskola, az egyetem, meg a fesztivál-elszámolások, egy csomó olyan munka, ahol ott kell lennie az embernek. Bennem meg elindult egy könyv, egyszerűen elkezdett működni. Mindenütt azt gondolták, hogy éppen a másik helyen vagyok. Én meg egyik helyen sem voltam, ültem a szobámban és néhány nap alatt megírtam a kötetnek mondjuk az első felét. De ez ott volt valahol a fejemben, megvolt hozzá a nyelv, már csak el kellett mondani. Az utóbbi években rendszeresen megadatik, hogy január-februárban el tudjak menni egy pár napra, ahol nem szeretném kíróni magamra, hogy írni kell, mert az görcsöt okoz. Életemben idáig egyszer voltam írói ösztöndíjas, egy hónapig, ráadásul Párizsban. Egy betűt sem írtam, hanem az utolsó napon vettem – a Galeries Lafayette-ben volt egy roppant elegáns papírbolt – egy kis noteszt. Hazafelé a repülőgépen beleírtam két szót a noteszba. De ha nincs penzum, csak lehet dolgozni, akkor működik a dolog. Ennyit a személyességről. Nekem a személyesség fontos, de ez nem az én személyességem, hanem a világ a személyessége. Valóban „önfeladás”. Nem tudok rá jobb szót, ez sem az enyém. Hihetetlenül izgalmas dolog addig dolgozni önmagad ellenében, míg meg akarsz mutatni valamit. Mert a megmutatás nagyon erős szándék bennünk, és ennek a leépítése nagyon fontos feladat. Ebben van valami kis szerzetesi attitűd, de elég sajátos módon.

– *Nagyon érdekes, amit mondasz: úgy születnek a könyveid, mint egy regény. Adott a narratív keret, a struktúra. Az egyes versek szempontjából nem jelent-e ez egyfajta nyomást a koncepció felől?*

– A *parsifal*-könyv ilyen szempontból azért is érdekes példa, mert itt beindul a fűnyíró és szépen lepusztítja az összes mesét. Nem feltételeztem, hogy az olvasó nem képes bepötyögni a Google-ba, hogy „Parsifal”, és azonnal megtalálni a történetet, hogy miről is van szó. Nem akarom tehát elmesélni

ezt, hanem inkább a történet új vagy kevésbé nyilvánvaló dimenzióit akarom kinyitni, ami talán ugyanúgy az örök emberi történet része. Nem hiszem, hogy régen volt egy szép világ, ahol mindenki rendes ember volt, és a dolgok jól mentek. Most pedig csúnya világ van, ahol mindenki nem rendes ember és a dolgok nem mennek jól. Egyáltalán nem hiszem. Régen is sok probléma volt, meg most is. Sok jó dolog volt régen is, meg most is. Elolvassom a mítoszt a mostani szememmel és megnézem, hogy mi marad belőle. Hol tudok vele azonosulni, hol tudok ráhangolódni arra, ami ott le van írva. Nincs mese, a szó összes értelmében. A címen sokat lehetne vacakolni, de az első jelentése, hogy ez NEM a Parsifal. Ez a *parsifal, parsifal*. Nehogy valaki azt gondolja, hogy most a Parsifalt fogja olvasni. Én nagyon megörültem a *parsifal, parsifal* címnek, mert így számtalan dolog benne van az én olvasatomból. És nyilván másoknak még ennél is sokkal jobbak juthatnak eszébe. Tehát ez nem a Parsifal, ez a *parsifal, parsifal*, ami egy sajátos újragondolás a Parsifal-történetnek.

– *A te Parsifáloed kiszakad a mítoszból, ám minden demitizáció remítizáció is. Volt-e olyan szándékod, hogy újra elbeszélhetővé tedd a klasszikus mítosz egyik archetípusos hőstét, a lovagot?*

– Tetszik, amit mondasz. Amikor elkészültem a könyvvel, azt éreztem, hogy valamit megcsináltam, de egyáltalán nem voltam benne biztos, hogy jó. Sűrű kétségek gyötörték, és elküldtem egy-két embernek, hogy mit szólnak hozzá. Van egy olasz rendező, úgy hívják, hogy Romeo Castellucci, nagyon különös fickó, ő akkoriban rendezte meg Brüsszelben a Wagner-féle *Parsifalt*. Egy barátom látta, és hosszasan mesélt róla. Az interneten egy kicsit utánanéztam, hogy mit mondott a Castellucci a saját Parsifal-olvasatáról. Megnyugtató, hogy nem indultam olyan nagyon rossz irányba. Azt mondja Castellucci, hogy a *Parsifal* a wagneri életművön belül is egy egészen kivételes alkotás stb., amit én magam is így éreztem. De az igazán fontos mégsem ez volt. Francia szakos voltam, és annak idején az egyetemen egy fél éven keresztül Chrétien de Troyes *Percevalját* olvastuk, és az engem teljesen lenyűgözött. Nem akarnék most ennek a filológiai és irodalomtörténeti részébe bele menni: hogyan hat Chrétien de Troyes Eschenbachra. Eschenbach aztán hogyan mitizálja, emeli meg ezt a történetet, majd Wagner hogyan csap le erre és hogyan teremti meg a maga operavilágát. Az én könyvem szempontjából sokkal fontosabb Chrétien de Troyes, mint Eschenbach és Wagner. Chrétien de Troyes esetlen Parsifal-figurája lenyűgöző volt. Felnő az erdőben, az anyja mindentől megvédi, de nem tud neki semmit sem adni. Akkor egyszer csak megpillantja a lovagokat, lenyűgöző a látvány. Azt gondolja, hogy Istent látja, de akkor mondják neki, hogy ez még nem Isten, eldönti, hogy ő is lovag lesz.

Ami meg a Grál-mítoszt illeti: Parsifalnak meg kell neki csinálni valamit, amiről egyrészt fogalma sincs, másrészt egy fura, már-már elidegenítő helyzetben, föl kellene tennie egy kérdést. És nem teszi föl ezt a kérdést, mégis valahol megtörténik a csoda. Én ezt olyannyira kortárs problémának éreztem, hogy meg kell tennünk valamit, amiről nem tudjuk, hogy mi, ami az egész lényünkkel ellenkezik, és aztán nem tesszük meg. Ha teológiai olvasatot akarnék adni, akkor a kegyelem nagy kérdését lehetne itt vizsgálni, de nem szeretném ezt ilyen fogalmakban összefoglalni. Mérhetetlenül izgalmas kérdés volt ez számomra, mint ahogy most az ezzel meglehetősen összefüggő vezeklés kérdése foglalkoztat. Most éppen egy olyan könyvön dolgozom, ami innen indul, azt hiszem. Először beszélek róla, úgy-hogy kicsit zavarban is vagyok. Ez egy Gesualdo-könyv. Carlo Gesualdo nevű zeneszerzőről talán sokan hallottak, aki meglehetősen fura fickó volt: megöli például a feleségét meg annak szeretőjét. Régóta kerestem... Kicsit úgy vagyok, mint a filmrendező, járom a helyszíneket és keresek valamit, mert a helyszínben benne van a téma. Gesualdo története hihetetlenül érdekes dolog. 1613-ban halt meg, ötvenhárom évesen...

– *Verses könyvet vagy regényt várhatunk tőled?*

– Bonyolultabb a dolog. Gesualdonak van az élete végéről egy műve, a *Tenebrae*. Ez a *Tenebrae* a nagycsütörtöki, a nagypénteki, a nagyszombati reggeli zsolozsmák antifonáinak gyűjteménye. Ezzel szeretnék kezdeni valamit. Zeneileg is örületes az egész. 1611-ben írja, két évvel a halála előtt.

Ha elkezd érdekelni valami, akkor odáig megyek, míg a történet elveszik. A vers megáll önmagában mindenféle történet nélkül is. Nagyon sokat gondolkoztam azon, odaírom-e vagy ne írom a *parsifal*-kötet végére a jegyzeteket. Arra gondoltam, hogy azért jó, hogy ott van, hogy az olvasó ne végezzen fölösleges munkát, hogy megnézi mi az a Gaste Forest vagy ki volt az a Kundri. Fölösleges, inkább elmondom. Ő meg foglakozzon a verssel. Persze rafinált a dolog, nem titkolom, de hogyha valaki nem alapvetően a mítoszból akarja levezetni a verseket, az is járható út.

– *A parsifal, parsifal kötet kitűntetett témája a test, amire az öntudat kontrollja alig terjed ki. Verseidben a test felületként jelenik meg: vagy a betegség, a seb, a sérülés felülete, vagy a szerelmi kiszolgáltatottság tárgya. Ezzel szemben a lovag, a hős éppen a testi fölény birtokosa. Szándékos ez az elleníróadás?*

– Ebben az egész könyvben valóban a testeknek az egymást leteperő gesztusvilága van jelen. Ilyen értelemben azt gondolom, hogy a lovagvilág nem ért véget. Én néha elnézem ezeket a csodamotorosokat és az az érzésem, hogy ugyanaz működik: zászlók és paripák, mezek és jelmezek, csak egy más hangszerelésben. Ez a probléma nem ért véget, a testek egymásnak feszülnek.

Nem akarok sokat beszélni a Gesualdo-könyvről, mert még túl kevés van belőle ahhoz, hogy kikotyogjam, de ott már a letepert ember lesz a szereplő. A többszörösen letepert ember. Engem a test érdekel – mindenkit érdekel a test –, ez egy olyan hihetetlen világa a tapasztalatoknak meg az élményeknek, amiről nem lehet nem beszélni. Innen jönnek a legegységesebb tudásaink, 11 a testünkből, borzasztó boldogság az, hogy a kortárs fenomenológusok – Merleau-Ponty, Michel Henry, de mások is – ekkora hangsúlyt fektetnek a testre.. Végre elindul erről a beszéd, és kicsit sajnálom, hogy mindennek egyelőre csak meglehetősen óvatos teológiai recepciója látszik.

Igen-igen érdekes dolog, hogy mi történik a testünkben. Állandóan a testünkkel vagyunk, és a testünkben vagyunk, és mindannak, amit átélünk a testünk ad közös teret. Az első tértapasztalatunk a saját testünk. Ezt egyébként éppen a helyenként elképesztő Merleau-Ponty mondja, hogy a térről szerzett első tapasztalatunk a saját testünk. Nem tudnánk elképzelni a teret, ha nem érzékelnénk a testünket.

– MerleauPonty szerint a test hús a világ húsába, azaz „egynemű” a világgal. Verseidben a testnek alig érezhető a pozitivitása. Láthatólag a szellemmel szemben működik.

– Nagyon szép meg pontos megfogalmazása ez annak, ami talán van. Éppen az *epilógus* című vers vezet át egy következő problémavilágba. Egy fürdőszobajelent, mintha egy filmforgatókönyvet tartanánk a kezünkben. Valami módon a megváltás várása. A megváltás az embernek szóló megváltás, ami a testnek is szól. Ez borzasztó izgalmas dolog. Úgy szoktuk gondolni, hogy van a lélek bennünk, aki jó fej, jól viselkedik és eminens, meg van a test, ami állandóan csinálja a balhét. De ez nem így van. A megváltás egyszerre szól a testnek meg a léleknek. Vagy mit is gondolunk erről az egészen egyszerű dologról, amit a kereszténység úgy nevez, hogy testi feltámadás? Mi lesz, mit jelent az, hogy a test feltámad. Melyik test támad fel? Az, aki hatéves koromban voltam, vagy huszonöt évesen, vagy a nyolcvan éves test? Nemrég azt mondtam valakinek, hogy sokkal egyszerűbb volna a kereszténység a testi feltámadás nélkül. Akkor azt lehetne mondani, hogy a lélek nagyon rendjén való dolog, majd a Jóisten vagy az angyalok kicsit megsuvickolják, mielőtt beengedik a mennyországba, és ott minden oké lesz. De az én leszek-e? És mi a helyzet akkor a testünkkel? Személyesen is kérdés ez számomra, de talán sokunk számára, hogy mi is lesz akkor a testünkkel? Miközben folyamatosan az a problémánk, hogy a test gyenge. Különböző módokon gyenge: eltörik egy csigolyánk, meg bűnös is. Erről a kereszténység is tehet, hogy Európában ennyire furcsa viszonyt alakítottunk ki a testünkkel. E tekintetben érdemes lenne sok

mindent újragondolni. Sok mindenről tehet Szent Ágoston, aki a jelenlegi testképünket kicsit sajátosan formálta, meg persze Descartes is. De mégis csak érdekes, hogy a kereszténység mégsem lett gnosztikus, pedig akkor egyszerűen az egész testproblematikát ki lehetett volna küszöbölni. Még akkor se lett, amikor voltak az egyháztörténetben olyan időszakok, amikor számszerűen többen voltak, akik gnosztikusok, mint akik nem. A gnózis meg a kereszténység viszonya nem választható le a test problematikáról, de ez nyilván nagyon összetett kérdés, és nem is vagyok kompetens abban, hogy ezt megítéljem, csak vannak érzéseim.

– *Egy korábbi Magyar Narancs-riportban azt mondtad, hogy az elkészült könyv mindig teljes lezárulást jelent számodra. Az új kötet tehát a nulla pontról indul. A parsifal, parsifalban előző könyveidhez képest valóban új poétikát érzékelhetünk, ezzel együtt én rendkívül koherensnek látom a költészetedet. Fontos-e Neked, hogy az újrakezdésekben valami állandóság képződjön meg?*

– Egyrészt igazad van, mert én is egységben látom az egészet. Nekem az a problémám, hogy ez az egész írás zűrös dolog. Máig nem tudom, hogy költő vagyok-e vagy sem. Zavarban vagyok ettől a szereptől. Egyszer ezen nyilvánosan is elmélkedtem, és Margócsy István azt mondta utána, hogy hagyjam abba az ilyen problémázást és ezen tovább ne vacakolj. Abba is hagytam, de azért nem olyan egyszerű. Mert mi a csuda az, hogy költő. Az első könyvem után nagyon rövid időn belül kijött a francia fordítása. Bilingvis kötetként. Külön kötetként kezelem, mert van benne egy ciklus, ami magyarul sehol sem jelent meg önállóan. Utána egy óriút nagy pauza következett. Nagyon örültem a francia könyvnek, és úgy gondoltam, hogy milyen szép befejezés. Vége a költészetnek, éljünk normálisan. Ez nagyon megnyugtató volt, nem kell ezzel foglalkozni. Sok év telt el, egyszer csak a dolog elkezdett iszonyatosan nyomasztóvá válni. Olyannyira nyomasztóvá, mint amikor valakinek van valami mondanivalója, de nem tud beszélni. Meg kell találni a nyelvet, a szavakat. Emlékszem, hogy a Karácsony és Szilveszter közötti nyugodt napokban egyszer csak azt gondoltam, na most ennek járjunk a végére. Volt a JAK-füzetek világirodalmi sorozatában egy kortárs cseh költészeti antológia. Ott a polcon, levettem, benne harmincvalahány cseh költővel, és szépen elkezdtem mindegyiknek a stílusában valamit írni. Napokon keresztül zajlott, mert úgy éreztem, hogy meg kell találnom a *saját* nyelvet. Végigpróbáltam az összeset. A végén az derült ki, hogy egyik sem... De egyszer csak elindult valami. Megszületett a *Hallásgyakorlatok* első verse. Bekattant. És innentől kezdtem írni a *Hallásgyakorlatokat*, és hihetetlenül megkönnyebbültem. Sose tudom, hogy jó-e vagy rossz, a lényeg az, hogy megcsináltam. Aztán tegyük félre. Két nap múlva előveszem, és majd meglátjuk, hogy mit gondolunk róla.

Kamasz koromban kezdtem el írni. Másodikos-harmadikos gimnazista lehettem, amikor az első versemet írtam. Ezeket szépen legépeltem, és gyakorlatilag írtam egészen az egyetemista éveimig. Másodéves egyetemista voltam – mert közben katona voltam, öt évig teológiát tanultam –, amikor ezeket először megmutattam Balassa Péternek. Tizenkét év alatt írtam tizennyolc verset. Elég szigorúan bántam a szövegekkel. És ez azóta is így van.

13

Új Forrás 2012/6 – Ahol a történet már elveszik
Beszélgetés Varga Mátyással. Kérdező: Komálovics Zoltán

